

Θέσεις ΣΕΤΕ στο πλαίσιο της διαβούλευσης για το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων

Μάρτιος 2021

Είναι γεγονός ότι στο θέμα της ανακύκλωσης και της μείωσης των αποβλήτων, επί δεκαετίες, οι επιδόσεις της χώρας μας είναι απογοητευτικές. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του ΟΟΣΑ το 80% των αστικών αποβλήτων καταλήγει σε χώρους υγειονομικής ταφής και η χώρα απέχει σημαντικά από την επίτευξη των Ευρωπαϊκών στόχων.

Στο πλαίσιο αυτό, η μείωση των αποβλήτων και το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων είναι ουσιαστικής σημασίας κείμενο και επί της αρχής στη σωστή κατεύθυνση.

Ωστόσο, σημειώνεται ότι είναι εξαιρετικά σημαντικό να θεσμοθετηθεί παράλληλα ένα ολοκληρωμένο Εθνικό Δίκαιο γύρω από το θέμα της διαχείρισης αποβλήτων και της ανακύκλωσης. Σήμερα εκκρεμεί η ενσωμάτωση των οδηγιών 2018/851 και 2018/852, Σ/Ν που έχει ολοκληρωθεί η διαβούλευση του. Την ίδια στιγμή έχει θεσμοθετηθεί με τον Νόμο 4783/2021 η Εθνική συνεισφορά **μη ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών** με ενιαίο συντελεστή καταβολής 0,80 EUR ανά χιλιόγραμμο, που όμως δεν έχει γνωστοποιηθεί ο τρόπος καταβολής τους. Τα παραπάνω αυξάνουν ολοένα το κόστος **μη ανακύκλωσης** και κατά συνέπεια η χώρα θα πρέπει να κινηθεί με γοργούς ρυθμούς.

Ο ΣΕΤΕ εδώ και χρόνια έχει πάγια θέση σχετικά με το θέμα της διαχείρισης των αποβλήτων, ειδικά για τον τουριστικό τομέα, καθώς φωτεινά παραδείγματα έχουν αποδείξει ότι μπορεί να αποτελούν μέρος της λύσης. Οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις ήδη καταβάλλουν τέλη για την διαχείριση στερεών αποβλήτων (ΔΣΑ). Η ανταποδοτικότητα αυτών των τελών διαχρονικά είναι πενιχρή.

Σε κάθε περίπτωση, όπως έχουμε επισημάνει και στο παρελθόν, είναι αναγκαία η άμεση οργάνωση των υποδομών ανά Δήμο και οικονομικά κίνητρα και αντικίνητρα, όπως το pay as you throw και άλλα. Ανάμεσα σε άλλα, απαιτείται ανατροπή στον τρόπο χρέωσης των δημοτικών τελών καθαριότητας, σύστημα διαλογής στην πηγή, περαιτέρω προώθηση της νοοτροπίας της ανακύκλωσης στην κοινωνία -με τη λογική της αλυσίδας αξίας, δηλαδή την κυκλική οικονομία– προκειμένου να πετύχουμε τους κοινοτικούς στόχους.

Τέλος, θεωρούμε ότι τα προτεινόμενα μέτρα και προγράμματα θα πρέπει να αναλυθούν περαιτέρω, να τεθεί συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα εξειδίκευση και κοστολόγηση, προκειμένου να αρχίζουν να εφαρμόζονται.

Ακολουθούν κάποιες ειδικότερες παρατηρήσεις κατά τομείς:

1. Για τα πλαστικά προϊόντα Μιας Χρήσης (ΠΜΧ), όπως ορίζονται από την (Οδηγία 2019/904/ΕΕ – Ν. 4736/2020).

Ο νόμος 4736/2020 καταργεί πρακτικά τα πλαστικά μιας χρήσης όπως αυτά ορίζονται από την Ε.Ε. όμως διαφαίνεται ότι η προσαρμογή της αγοράς και λόγω COVID-19 προχωρά με αργούς ρυθμούς. Για την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας θα ήταν χρήσιμο να δημιουργηθεί ένας συνοπτικός οδηγός για προϊόντα που καταργούνται αλλά και τις εναλλακτικές λύσεις που υπάρχουν. Με τον τρόπο αυτό ο κλάδος θα μπορέσει ευκολότερα να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της νομοθεσίας. Σχετικά με τις εθελοντικές συμφωνίες θα πρέπει να προσδιοριστούν άμεσα και να γίνει η κατάλληλη διαβούλευση με τους αρμόδιους επαγγελματικούς φορείς προκειμένου να μπορούν να εφαρμοστούν στο προτεινόμενο χρονικό διάστημα.

2. Για τα Απόβλητα Ηλεκτρικού Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού (ΑΗΗΕ)

Προτείνεται η μείωση του συντελεστή ΦΠΑ στην περίπτωση επιδιόρθωσης και δωρεάς στα πλαίσια δράσεων ΕΚΕ.

3. Για τη προώθηση οριζόντιων μέτρων ευρείας εφαρμογής και ειδικά για τις τουριστικές περιοχές όπως αναφέρεται στη σελ 24., κρίνεται επιτακτική η ανάγκη επίλυσης του υφιστάμενου ζητήματος των υποδομών διαχείρισης αποβλήτων.

Με τον τρόπο αυτό οι τουριστικές εγκαταστάσεις θα μπορούν εύκολα να προσαρμοστούν στα τοπικά σχέδια διαχείρισης. Οργανωμένες υποδομές ανακύκλωσης, πράσινα σημεία, διαλογή στην πηγή θέσπιση κινήτρων είναι μερικές από τις προτεραιότητες. Η επιμόρφωση θα πρέπει να γίνει σε στέρεες βάσεις.

Αναφορικά με την ενθάρρυνση της εφαρμογής και πιστοποίησης συστημάτων περιβαλλοντικών διαχείρισης ή και έκδοσης οικολογικών σημάτων προτείνονται απλά προγράμματα επιδότησης με ετήσιου κύκλου που να επιδοτούν ένα μέρος της μελέτης και της πιστοποίησης.

Τέτοια προγράμματα έχει η Κυπριακή Δημοκρατία ως παράδειγμα

<https://www.oeb.org.cy/epidotisi-se-epicheiriseis-kai-organismoys-poy-epithymoy-n-veltiosoy-n-tin-perivallontiki-toys-epidosi/> &

http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument

4. Για τα τρόφιμα απόβλητα απαιτείται μέτρηση και στοχοθέτηση

Η μείωση των τροφίμων αποβλήτων αποτελεί σημαντική πρωτοβουλία και στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης των Η.Ε. (12.3). Ο τομέας χρειάζεται συγκεκριμένες κατευθυντήριες οδηγίες για τη μέτρηση του τροφίμου αποβλήτων, στόχους, μετρήσεις και δράσεις. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται αρχικά η εθελοντική θέσπιση γραμμής βάσης ανά επιχείρηση μέχρι το έτος 2023 (μέσω ΗΜΑ) και στοχοθέτηση μείωσης. Προκειμένου να γίνει αυτό απαιτείται και έναρξη του προγράμματος συλλογής των βιοαποβλήτων καθολικά σε όλη τη χώρα σε συνδυασμό με οικονομικά κίνητρα και αντικίνητρα (pay as you throw, βραβεία, προβολή καλών πρακτικών κ.α.). Παράλληλα τα προτεινόμενα μέτρα θα πρέπει να κοστολογηθούν και να υπάρξει κατάλληλη διαβούλευση με τον κλάδο.

5. Σχετικά με τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης των εργαζομένων στον τομέα του τουρισμού, αυτές θα πρέπει να συμπληρωθούν και με εκστρατείες προς τους τουρίστες μέσω καμπάνιας σε πύλες εισόδου και εντός μονάδων. Οι συγκεκριμένες εκστρατείες είναι σημαντικό να λαμβάνουν υπόψη και τις τοπικές απαιτήσεις των περιοχών.